

Post.doc. Ann-Sofie Gremaud, Institut for tværkulturelle og regionale studier oktober 2013

Rainer Maria Rilke: Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge

Rilke er for mig en af de største sprog mestre og jeg håber at andre, der endnu ikke har læst Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge, vil opleve den samme glæde ved hans evne til at fremmane krystalklare melankolske stemningsbilleder. Romanen er skrevet i dagbogsform og den unge mands oplevelser i Paris skildres i associationsbårne brudstykker, hvor poesi, samfundsindtryk og eksistentiel uro flettes sammen til en digterisk optegnelse over barndomserindringer og det nye århundredes storbyerfaring. Størst er stadig Rilkes sproglige sans.

Herman Bang: Haabløse Slægter

Jeg har alt i alt et ambivalent forhold til Herman Bangs debutroman, som på flere punkter bærer præg af at være netop en debut. Da jeg første gang læste romanen, blev jeg inderligt irriteret over dens anspændthed og at bogen på flere måder bare er for patetisk. Men ved de næste nærlæsninger åbnede den til dels selvbiografiske fortælling sig som et ærligt og uperfekt kammerspil, om en ung mand, der på en gang er virkelighedsfjern og samtidig tager en tung skæbne på sig. Der hviler en helt særlig Bangsk forbandelse over den ejendommelige unge hovedperson og det fascinerende persongalleri han omgiver sig med, som bliver til et rørende udsagn om en fin de siècle-generation, der ventede på en syndflod. Bogen er ikke mindst en vej ind i resten af Bangs forfatterskab.

Manfred Beller and Joep Leerssen: Imagology. The cultural construction and literary representation of national character. A critical survey.

Med imagologien undersøges de stereotyper, som informerer vore opfattelser af andre mennesker og deres tilhørsforhold til bestemte (nationale eller etniske) grupper. Med udgangspunkt i den komparative litteraturteori har Beller og Leerssen udviklet et felt til dybdegående analyse af stereotypernes specifikke kulturhistorie samt forståelse af den generelle dialektiske dynamik, som også beskrives i Hegels Phänomenologie des Geistes (1807), særligt Herrschaft und Knechtschaft.

Hrafnkels Saga

De islandske sagaer rummer mange rige og underholdende fortællinger. Hrafnkels Saga har fascineret mig særligt på grund af hovedpersonens episke indre og ydre rejse fra storhed igennem fald og udstødelse til genrejsning. Denne samfundsmæssige og sociale udvikling sker sideløbende med en indre udvikling i Hrafnkels stærke tro på Aserne, som han under vejs vender sig imod. Konsekvenserne af den indledningsvis uomtvistelige tro, som resulterer i hævndrab, afspejler, ligesom den berømte Njals Saga, brydninger i det tidlige islandske samfunds etiske grundlag.

Pia Arke: Etnoæstetik

Pia Arke var en kunstner, som med sin kunst og sine tekster har blotlagt smertepunkter i den dansk-grønlandske relation. På personlig og intelligent vis har hun vist det hybrides og de personlige minders kraft som en vej væk fra dualismer og stereotyper. Hendes tekst om etnoæstetik er en kritik af de essentialistiske tendenser, der kan få kunsthistoriskrivningen til at dreje sig mere om etnicitet end om kunst. Arkes tekst er en repræsentationskritik – en kritik af Vestens romantisering af det ikke-vestlige "set udefra", som hun skriver.

Karen Blixen: Syv fantastiske fortællinger

Karen Blixens geniale evne til at fortælle eventyr i verdensklasse kommer allerbedst til udtryk i denne enestående og kanoniserede samling som gendigtet ud fra Seven Gothic Tales. Hendes fortællestemme er blandt de meste intelligente og raffinerede, jeg er stødt på. Fortællere og figurer skifter position og køn mens alverdens myter flettes ind i historierne mange lag. Blixen viser her sin evne til at fremtrylle enestående metaforer og symboler. De der endnu ikke har læst de syv fortællinger kan glæde sig, og de der har læst dem kan glæde sig til at genlæse dem.

Karen Blixen: Vintereventyr

I fortællingerne i Vintereventyr bevægede Blixen sig ind i en verden af i går. Hendes allegoriske historier om fangenskab, skæbne og magt er som altid almengyldige fabler. Tonen er melankolsk og symbolagene ligger næsten så tykke som i de Syv Fantastiske Fortællinger. I eventyrene fremskrives klassiske fortællinger, som har mere folkloristiske træk, end de tidligere stærkt symbolornamenterede noveller. Denne samling er en god vej ind i Blixens forfatterskab og

rummer også rige læseoplevelser for kendere. Judith Butler: Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity

Judith Butler er en af queerteoriens centrale skribenter og dermed har hun været med til at inspirere et af de seneste årtiers mest innovative og åbne forskningsfelter. Queerforskningen bidrager med nødvendige og krævende spørgsmål til almene dualistiske antagelser om krop, køn og identitet. Ikke mindst er Butler, inspireret af Foucault, gået i kritisk dialog med lægevidenskabens indflydelse på antagelser, der har skabt essentialistiske køns kategorier, som også feminismen har reproduceret. Hendes fokus på kønsidentitetens performative aspekter var og er nødvendigt.

Michel Foucault: Galskabens Historie i den Klassiske Periode

Sammen med Foucaults andre epistemteorier er dette en af diskursanalysens store inspirationskilder. Objektiviteten, den reciproke dannelse af norm og afvigelse samt epistemets og diskursernes ordnende magt er elementer, som behandles kritisk i dette værk. Værket er et dybt og grundigt historisk rids af de måder hvorpå videnskaben har forsøgt at rumme galskaben – eller ufornuften – og dermed afgrænse fornuften. I samspil med hans tekster Seksualitetens Historie, Overvågning og Straf samt teorien om samfundets heterotopier kaster dette værk lys over hvorledes det normale skabes. Relationen imellem det gale og det normale indeholder dermed både en generel kritik af binaritetens insensitivitet og en specifik kritik af psykiatrien, som er så tankevækkende som nogensinde.

Michel Foucault: Les espaces autres/Of other spaces

Foucaults lille tekst, som oprindeligt var et oplæg om heterotopierne har været til stor inspiration i min egen forskning i fremstillinger af Island som alternativt sted. Teorierne om de alternative steders betydning for samfundets normdannelse, riter og eksklusion er brugbart inden for mange discipliner og kan kombineres med diverse analytiske metodologier. Ved at pege på rumlighedens historie anskueliggøres spatialiseringen af strukturerende kategorier og Foucaults teori er et vigtigt bidrag til humangeografi og senere spatialitetsteorier. Med særligt fokus på den relationer imellem rum samt på normativitetens rumlige dimension er Foucault med til at anskueliggøre alternative steders funktioner, deres uundværlighed og hvordan de medproducerer normalitet.

Sumarlidi Isleifsson et al: Iceland and Images of the North

(er sent som bogforslag til fagreferenten) Det høje Nord og ikke mindst Island har virket dragende på udefrakommende i århundreder. En blanding af stereotypiske antagelser, fantasier og eventyrlyst har drevet folk fra alle egne imod landet, som en gang kendtes som Thule. Artiklerne i antologien behandler nationale stereotyper og narrativer fra Middelalderen til vore dages nation branding. Bogen indeholder blandt andet en diskussion af borealisme (dyrkelse af det nordiske) samt af de århundreder gamle utopiske og dystopiske ideer, som knytter sig til forestillinger om det høje nord. Denne antologi er et godt eksempel på et dybdegående imagologisk områdestudium og et udmærket sted at starte for borealister.

Edgar Allan Poe: Complete Tales and Poems

For alle med hang til gotiske fortællinger eller blot geniale noveller er værker som *The Fall of the House of Usher*, *The Raven*, *A Descent into the Maelström* og *The Masque of the Red Death* både dragende og stærkt underholdende. Hans intelligente gyserskriverier er frydefulde og tungtladede med eksistentiel symbolik. Døden er Poes foretrukne tema, som udforskes på smuk metaforisk vis.

Tove Jansson: Troldkarlens Hat

Der er store skatte på børnenes boghylder og Janssons bøger om – og ikke mindst tegninger af – Mumidalen er en af dem, der har gjort størst indtryk på mig. Den kan, som alle gode børnebøger, med fordel (gen)læses af voksne for sin melankoli, visdom og opfindsomhed. Tove Jansson har skabt en verden i sine bøger, der ikke blot indeholder allegorier over eksistentielle spørgsmål, men også noget ganske andet: noget mærkeligt i ordets bedste betydning.

F. Scott Fitzgerald: *The Great Gatsby*

Jazztid, krise, dekadence, de brølende 1920'ere og eskapismen i den amerikanske drøm – Fitzgeralds roman er med god grund en kæledække i litteraturhistorien. En historie om længslen efter at leve i en drøm, efter pigen, efter at digte sig selv frem. Men vigtigst af alt en historie om den amerikanske drøm: begæret efter en utopi, som alt for ofte ender i en dystopi styret af penge

og kynisme. Mellemlkrigstiden er også i denne roman en frugtbar og fordærvet scene for udspillelsen af denne moderne tragedie.

W.J.T. Mitchell: (ed.): Landscape and power

Mitchell opfordrer sin læser til at anskue landskabet som et medium, der som en valuta repræsenterer en værdi. Som et medium eller det, han kalder en social hieroglyf kan landskabsbilleder rumme ideologier og ikke mindst medskabe kollektiver og politiske diskurser. Værket rejser blandt andet spørgsmålet om for og af hvem landskab skildres. Dermed åbnede Mitchell for landskabsskildringer som scene for imperialismekritik og i denne anden udgave af Mitchells kanoniserede landskabsteori bidrager blandt andre også Edward Saïd.

Sjón: Tusmørkeundere

Sjón har i flere år været kendt som tekstforfatter for sangerinden Björk og en fast figur i det islandske punkmiljø. Senest har hans store historiske viden, passion for magisk realisme og intelligente humor bevirket at hans romaner har fået en velfortjent opmærksomhed i både Europa og USA. Mens Skygge-Baldur var det stileksperiment, som vakte anmeldernes interesse, væver Tusmørkeundere en fabulerende historie om en selvlært videnskabsmands møde med Ole Worm, Lucifers fald fra himmelen og et enhjørningehorn sammen til en fortælling om de ting der fandtes i tusmørket imellem kristendom og folketro på Island.

William Shakespeare: Macbeth

Shakespeares store tragedie om ambition, paranoia og skyld er en mørk og medrivende læseoplevelse. Universet rystes i sin orden i takt med at Lady Macbeth og hendes lige så ambitiøse mand iværksætter deres blodige plan om at overtage kongemagten. Kvinderne i Macbeth er mere aggressive og i højere grad knyttede til det mystiske og amoralske end vanligt i Shakespeares tekster. For sit sprog, for en spænding på højde med en hver psykologisk thriller og for sit elizabethanske univers er Macbeth en stor fortælling.

Denis Cosgrove and Stephen Daniels (eds.): The Iconography of Landscape. Essays on the symbolic representation, design and use of past environments.

I dette værk belyses det, hvordan humangeografien og ikonografien spiller sammen i analyser af landskabsrepræsentationer. Antologien er et nøgleværk i det tværdisciplinære forskningsfelt, som beskæftiger sig med den ideologiformation, som foregår i skildringer af naturen fra kartografi til landskabsmaleri og skønlitteratur. Artiklerne beskæftiger sig med den ordnende symboldannelse, som omgangen med naturen indbefatter og peger alle på vigtigheden af at forstå sammenhængen imellem fysiske landskaber og dem som findes eksempelvis i kunsten.

Mitchell, W.J.T.: Iconology. Text, image, ideology.

Mitchells grundlæggende skitsering af flere billedkategorier (bl.a. mentale, grafiske og sproglige billeder) har blandt andre inspireret Manfred Beller og Joep Leersen i deres udvikling af den interdisciplinære imagologiske billedtilgang. Særligt behandlingen af forbindelsen imellem billeders forskellige sfærer og hvorfor billeder er vigtige for vores forståelse(r) af verden, er et fortværende tema i Mitchells værker. For alle som er interesserede i hvad billeder vil og i relationen imellem billeder og ord, er denne bog en spændende diskussionspartner.